

פרק נג והנה כשהיה בית ראשון קיים שבו היה הארון והלוחות בבית ק"ק היתה השכינה שהיא מלכות דאצילות שהיא בחי' גילוי אור א"ס ב"ה שורה שם ומלוכשת בעשרת הדברות ביתר שאת ויתר עז בגילוי רב ועצום יותר מגילויה בהיכלות ק"ק שלמעלה בעולמות עליונים כי עשרת הדברות הן כללות התורה כולה דנפקא מגו חכמה עילאה דלעילא לעילא מעלמא דאתגליא וכדי לחקקן בלוחות אבנים גשמיים לא ירדה ממדרגה למדרגה כדרך השתלשלות העולמות עד עוה"ז הגשמי כי עוה"ז הגשמי מתנהג בהתלכשות הטבע הגשמי והלוחות מעשה אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא למעלה מהטבע של עוה"ז הגשמי הנשפע מהארת השכינה שבהיכל ק"ק דעשיה שממנה נמשך אור וחיות לעולם העשיה שגם עוה"ז בכללו אלא בחי' חכמה עילאה דאצילות שהיא כללות התורה שבי' הדברות נתלכשה במלכות דאצי' ודבריא' לבדן והן לבדן המיוחדות באור א"ס שבתוכן הן הנקראות בשם שכינה השורה בק"ק דבית ראשון ע"י התלכשותה בי' הדברות החקוקות בלוחות שבארון בנס ומעשה אלהים חיים [הוא עלמא דאתכסיא המקנן בעולם הבריאה כנודע לי"ח] ובבית שני שלא היה בו הארון והלוחות אמרו"ל שלא היתה שכינה שורה

עשה"ד הן כללות התורה כולה (להעיר מפיה"מ והרע"ב תמיד ה' א'). והלחת - הוא (שמות לב' טז). **דבית ראשון כו' ובבית שני כו'** (חלוקם עייג"כ לקו"ת יו"ט שר"ה ס"ה). **הדברות החקוקות** (החקוקים?) **בנס** (אבות ה' ו'. שקלים פ"ו ה"א עיי"ש). **ומעשה א"ח** ( ). **הוא עלדאת"כ** ( ). **כנודע לי"ח** ( ). **ובב"ש שלא הי' כו' אמרו"ל** (יומא כא:).

[148]

לקוטי פירושים

יותר מגלוי' בהיכלות ק"ק שלמעלה בעולמות עליונים: מפשטות הלשון משמע דהכוננה רק ליצירה ועשי', וכהטעם: „כי עשרת הדברות כו' דאצילות ודבריא לבדן והן לבדן כו'". אלא (1) עפ"ז צע"ג כל האריכות שעשה"ד הן כללות כו'. (2) צ"ע האריכות שלפנ"ז: „ביתר שאת ויתר עוז בגילוי רב ועצום" - איך זה ביתר וכי' וכי', באם החילוק רק ההתלכשות במלכות דיצירה, (3) ועיקר: בסידור שער הת"ת משמע כמעט בפירוש שהפירוש בתניא - דעלי' קאי - שזהו למעלה מכל עולמות עליונים, וכ"מ ג"כ באוה"ת לבמדבר (סוף ע' טז. וצע"ק שם ריש ע' רלג). ולכן נלפענ"ד - דמפרש בתניא ב' מעלות שבביהמ"ק: (1) מצד האור - „עשרת הדברות הן כללות כו'"; (2) מצד אופן המשכתו - „וכדי לחקקן כו' לא ירדה כו' [בסידור שם - מעלה שלישית - שבדברים תחתונים]. והמעלה לגבי כל עולמות העליונים: (1)

מ"מ. הגהות והערות קצרות - עם פענוחים עשרת הדברות הן כללות התורה כולה: להעיר מפיה"מ והרע"ב תמיד פ"ה מ"א¹. והלוחות - הוא: שמות לב' טז. דבית ראשון כו' ובבית שני כו': חילוקם - עיין ג"כ לקו"ת דרושי ר"ה ד"ה יו"ט של ר"ה ס"ה². הדברות החקוקות: אולי צ"ל החקוקים³?. בנס: אבות פ"ה מ"ו. שקלים פ"ו ה"א עיי"ש⁴. ומעשה אלקים חיים: . הוא עלמא דאתכסיא: . כנודע לי"ח: . ובבית שני שלא הי' כו' אמרו"ל: יומא כא, ב.

(1) בפיה"מ: „עיקר הדת וראשיתו". וברע"ב: „עיקר התורה". (2) ושם (נז, ג): „בית ראשון הי' מבחי' ה' עילאה בינה . . עלמא דחירות . . והיא בחי' עלמא דאתכסיא, וע"כ הי' בו הארון וכפורת שהם ג"כ מבחינה זו . . אבל בית שני חסר בחי' ה' עילאה ולא הי' בו גילוי הה' דברים שהם מבחי' ה' עילאה מפני שהי' מבחי' ה' תתאה ולכן לא הי' בו חירות כו'". (3) ולהעיר שכן הוא גם לעיל רפ"כ: „שני דברות הראשונים". אבל בפל"ז: „בעשרת הדברות שהן". ובפרקין לפנ"ז: „עשרת הדברות הן . . לחקקן". (4) באבות: „עשרה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות . . והמכתב" (ובפי' הרע"ב: שהיו נקראים מכל הארבעה צדדים. ובתויו"ט: והקרוב אלי שהי' דבר

(1) צח, ד. (2) ראה גם לקוטי ביאורים בספר התניא ע' שו.

ומשחרב – בלבד (ברכות ח' מיום שחרב כו"י. לעיין בד"ס). ואפי' אחד כו' פ"ק (ו'). כמו . . . ותפלה (ע"ל פל"ח מא' בהערה. מכ' להרי"ף). הא קיי"ל (ברכות כ: שבת קנ. וע"ל פל"ז לח'). וקי"ל (כריתות ד' ע"ל פל"ז).

בו. פי' מדרגת שכינה שהיתה שורה בבית ראשון שלא כדרך השתלשלות העולמות אלא בבית שני היתה שורה כדרך השתלשלות והתלבשות מלכות דאצי' במלכות דכריאה ודכריא' במלכו' דיצירה ודיצי' בהיכל ק"ק דעשי' וק"ק דעשי' היה מתלבש בק"ק שבבהמ"ק שלמטה ושרתה בו השכינה מלכות דיצירה המלוכשת בק"ק דעשיה ולכן לא היה רשאי שום אדם ליכנס שם לבד כהן גדול ביה"כ ומשחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה בלבד ואפילו אחד שיושב ועוסק בתורה שכינה עמו כדאית' בברכו' פ"ק פי' שכינה עמו כדרך השתלשלות והתלבשות מלכות דאצילות במלכות דכריאה ויצירה ועשיה כי תרי"ג מצות התורה רובן ככולן הן מצות מעשיות וגם התלויות בדבור ומחשבה כמו ת"ת ובהמ"ז וק"ש ותפלה הא קיימא לן דהרהור לאו כדבור דמי

לקוטי פירושים

גילוי עצמות אוא"ס כו' – מפני הלוחות שהיו שם ומטעם הנ"ל (סידור שם. אלא שהלוחות פעלו שע"ז ניתוסף גם בהיכל ק"ק דכריאה. – כצ"ל כדי שלא יוקשה בסידור מיני' ובי', וכמוש"כ באוה"ת (ע' טז) בחילוק בריאה מצ"ע או כשמאיר מאצילות). (2) השגת המהות, לא רק ידיעת המציאות (כ"מ באוה"ת שם), (3) בחי' שלמעלה מסובב וממלא, בחי' עונג העליון (כ"מ באוה"ת ע' רלג) [וכיון שממלא נמשך מקום, ומסובב למעלה ממקום – הרי הבחי' שלמעלה משניהם ממונה נמשך: מקום ארון (וביחד עם זה) אינו מן המדה³].

(שיעורים בספר התניא ע' 732 הערה 1)

בי' הדברות החקוקות בלוחות שבארון בנס ומעשה אלקים חיים: ואף שבביהמ"ק היו לוחות האחרונות – ראה סה"ש תש"ג ע' קכג⁴. ואולי עוד

(3) יומא כא, סע"א. וש"נ. (4) ושם, שהנחת הענין הוא שבבית ראשון הי' גילוי חכמה עילאה דלעילא לעילא מעלמא דאתגלייא, ולא ע"י השתלשלות כבעוה"ז הגשמי. ועל זה הביא תחילה שבביהמ"ק הי' הארון והלוחות. ואח"כ מביא מעלת הלוחות בכלל, ולא דוקא הלוחות שהיו בבית ראשון – מעשה

מ"מ, הגהות והערות קצרות – עם פענוחים ומשחרב – בלבד: בברכות ח, א: מיום שחרב כו"י. לעיין הגירסא בדקדוקי סופרים⁵. ואפי' אחד כו' פ"ק: ו, א. כמו . . . ותפלה: עיין לעיל פל"ח מא' בהערה⁶. מכתב להרי"ף⁷. הא קיי"ל: ברכות כ, ב. שבת קנ, א. ועיין לעיל פל"ז לח'⁸. וקי"ל: כריתות ד, א. עיין לעיל פל"ז.

נסיי ומעשה אלקים המה). ובשקלים (ובקה"ע): „כיכד היו הלוחות כתובים . . . ארבעים על לוח זה וארבעים על לוח זה (היינו ב' בארכו וב' פעמים על שני צדי רחבו, דכתיב מזה ומזה הם כתובים, טטרוגה" (מרובע בלשון יוני. – ובתוי"ט שם: „והרבה נתלבטו בזה מפרשי מאמר הירושלמי דשקלים פ"ו. עיין בעין יעקב ויפה מראה . . . בעל עשרה מאמרות כו"י). – וראה גם „לקוטי פירושים" כאן. (5) בדקדוקי סופרים כאן – ליתא גירסא אחרת. (6) לעיל ע' רמא. ע' רסח – אם תפלה היא דאורייתא או דרבנן. (7) נדפס ב„רשימות" חוברת קנח – במענה לשאלתו שמהלשון בתניא כאן, שכולל מצות התפלה במצות דאורייתא, נראה שדעתו שתפלה היא מדאורייתא (ראה שם הערה 19). (8) וב"מ, הגהות והערות קצרות" לשם (ע' רל. ע' רמא).

ועוד: בדרך כלל יש ג' שיטות בלוחות השניות*: (א) שיטת הרס"ג** שלוחות ומכתב אלקים. והמכתב בלוחות שניות הי' גם מכתב אלקים. (ב) הרס"ג (שמות לב, טז) חולק עליו ואומר שהחילוק הי' בהענין שלוחות שניות היו נעלים יותר – נכבדים – מהלוחות הראשונות. (ג) שיטת הרמב"ן, שלאחרי שנעשו לוחות והי' בהם מכתב אלקים, הרי זה גופא פעל שלוחות יהיו מעשה אלקים, ע"ד שעשיית מצוה בדבר גשמי פועלת עלי' בהדבר הגשמי.

(* ובהערת רבינו: „עיין ג"כ תוספתא ב"ק רפ"ו. מפרשים אבות פ"ה מ"ו. וח"ב פד, ב. קיג, ב. מו"נ ח"א פס"ו. שיעור קומה סי' מט. ד"ה ויתן לך תרס"ו. ד"ה ביום השמע"צ תרפ"ט. סי' שמות להצ"צ רשימה עה"פ והלוחות מעשה אלקים" (אוה"ת תשא ע' בי"א ואיל"ך). (** ראה ראב"ע שמות לד, מ.)

לקוטי אמרים

ותר"ג . . עם זמד"ר (להעיר מאגה"ק סכ"ט והנה זמד"ר אינן נחשבות כו'). ז"מ דרבנן (נזכר מספר זה: מאו"א ז' יג'. חנוך חשיב ז"מ: הלל, ברכות, חנוכה, פורים, נר שבת, ערובין, נט"י. במג"ע פ' וסימנך נ"ע בשמחה). המיוחדות (ל"ר: רצון וחכ'). וה' בחכ' י"א (משלי ג' יט'). ארץ היא תושבע"פ ( ) . כמ"ש בזהר ( ) . וז"ש (סיומא דפנ"א). הינוקא (זח"ג קפז). בחכ' הנק' (שמות ל' כה' לא'). כמ"ש בזהר ( ) . מחשוכא - למיתקא (ע"ל פ"י בהערה). בצדיקים . . בבינונים (ע"ל פ"י יב' יג').

ואינו יוצא ידי חובתו בהרהור וכוונה לבד עד שיוציא בשפתיו וקי"ל דעקימת שפתיו הוי מעשה ותר"ג מצות התורה עם שבע מצות דרבנן בגימטריא כת"ר שהוא רצון העליון ב"ה המלוכש בחכמתו יתברך המיוחדות באור א"ס ב"ה בתכלית היחוד וה' בחכמה יסד ארץ היא תורה שבעל פה דנפקא מחכמה עילאה כמ"ש בזהר דאבא יסד ברתא. וז"ש הינוקא דנהורא עילאה דאדליק על רישיה היא שכינתא אצטריך למשחא פי' להתלבש בחכמה הנק' **ע"ה** שמן משחת קדש כמ"ש בזהר ואינון עובדין טבין הן תרי"ג מצות הנמשכות מחכמתו ית' כדי לאחוז אור השכינה בפתילה היא נפש החיונית שבגוף הנקראת פתילה עד"מ כי כמו שכנר הגשמי האור מאיר ע"י כליון ושריפת הפתילה הנהפכת לאש כך אור השכינה שורה על נפש האלהית על ידי כליון נפש הבהמית והתהפכותה מחשוכא לנהורא וממירדו למתקא בצדיקים או לפחות ע"י כליון לבושיה שהן מחשבה דבור ומעשה והתהפכותן מחשך הקליפות לאור ה' א"ס ב"ה המלוכש ומיוחד במחשבה דבור ומעשה של תרי"ג מצות התורה בבינונים כי ע"י התהפכות נפש הבהמית הבאה מקליפ' נוגה מחשוכא לנהורא וכו' נעשה בחי' העלאת מ"ן להמשיך אור השכינה היא בחי' גילוי אור א"ס ב"ה על

מ"מ. הגהות והערות קצרות - עם פענוחים ותר"ג . . עם שבע מצות דרבנן: להעיר מאגה"ק סכ"ט: "והנה ז' מצות דרבנן אינן נחשבות מצות בפני עצמן כו". שבע מצות דרבנן: נזכר מספר זה: מאו"א אות ז' ס"ק יג'. בספר החינוך⁹ חשיב ז' מצות דרבנן: הלל, ברכות, חנוכה, פורים, נר שבת, עירובין, נט"י. במגלה עמוקות פ' : וסימנך נ"ע בשמח"ה¹⁰ . המיוחדות: לשון רבים: רצון וחכמה. וה' בחכמה יסד ארץ: משלי ג' יט'. ארץ היא תושבע"פ: כמ"ש בזהר: וז"ש: סיומא דפנ"א (לתוספת ביאור לשון הינוקא כו"). הינוקא: זח"ג קפז, א. בחכמה הנק': שמות ל' כה' לא'. כמ"ש בזהר: מחשוכא - למיתקא: עיין לעיל פ"י בהערה ד"ה חשוכא¹¹. בצדיקים . . בבינונים: עיין לעיל פ"י יב' יג'.

לקוטי פירושים יל"פ בתניא, שהכוונה שהעשה"ד בלוחות היו חקוקות בנס (כמארז"ל⁵ "מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדין") ומעשה אלקים חיים (כמ"ש⁶ ,ויכתוב על הלוחות כמכתב הראשון"). (לר"ש זי"ד ע' 31 הערה 11) **שהוא רצון העליון ב"ה כו':** כי עדיין צריך להבין הדיוק דדוקא ד' אמות של הלכה בא במקום קה"ק, ולא עוסק בתורה סתם, אף שגם אז שכינה עמו. ומבאר שבזה יש גם מעלת הרצון (בארוכה - באגה"ק סכ"ט). (שיעורים בספר התניא ע' 738) (5 שבת קד, א. 6 עקב יו"ד, ד.

(9 בסוף המפתחות. 10 ראה גם הערת רבינו ביה"מ תש"ח ע' 165. 11 לעיל ע' פג.

מ"מ הגהות
והערות קצרות **שלה**

עה

לקוטי אמרים

מ"ש (דברים ד' כד').
וכמ"ש במ"א (להעיר
מתו"א בי' ד"ה וקבל
היהודים. לקו"ת אחרי
ד"ה כי ביוה"ז יכפר).

נפשו האלהית שבמוחין שבראשו ובוה יובן היטב מ"ש
כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא וכמ"ש במ"א:

נשלם חלק ראשון בעו"ה ית' וית'

מ"מ, הגהות והערות קצרות – עם פענוחים

וקבל היהודים. לקו"ת אחרי ד"ה כי ביום הזה
יכפר¹².

מ"ש: דברים ד' כד'.

וכמ"ש במ"א: להעיר מתו"א מג"א ביאור ד"ה

743 הערה 9: „אולי הכוונה להנדפס בלקו"ת ר"פ אחרי".
– ובאג"ק שם: „המשל דאש אוכלה הוא, שכמו שהאש
אינו נתפס להקרא בשם אור ואש כלל ואינו מאיר למטה
כי אם ע"י שנאחז בדבר גשמי וגם „אוכל" ומכלה אותו –
וכן הוא ג"כ בנוגע לה' (שנעשה) אלקיך (כחך וחיותך),
אשר מאיר ומתגלה למטה ע"י תרי"ג מצות דוקא".

12) בתו"א (צז, א): „ויובן . . . ע"פ מ"ש כי הוי' אלקיך
אש אוכלה הוא". ובלקו"ת (כה, ג): „צריך להבין מ"ש כי
ה' אלקיך אש אוכלה הוא", עיי"ש בארוכה. ובמק"א
(אגרות-קודש חכ"ב ע' תמז) כותב רבינו: „ואולי י"ל
שהכוונה בזה („כמ"ש במ"א") לד"ה כי ביום הזה יכפר
(לקו"ת ר"פ אחרי)". ועד"ז בשיעורים בספר התניא ע'